

**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ
ВПЛИВУ МУЛЬТФІЛЬМІВ
НА ДІТЕЙ ШЕСТИРІЧНОГО ВІКУ**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ МУЛЬТФІЛЬМІВ НА ДІТЕЙ	
1.1. Вікові особливості дітей шести років.....	6
1.2. Роль сучасних мультфільмів в житті дитини.....	9
РОЗДІЛ 2	
ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ МУЛЬТФІЛЬМІВ НА ШЕСТИРІЧОК	
2.1. Анкетування батьків на виявлення мультфільмів, яким надають перевагу діти.....	13
2.2. Аналіз мультфільмів як засобу впливу на психіку дітей.....	14
2.3. Аналіз проведеного дослідження впливу мультфільмів на дітей.....	16
2.4. Рекомендації для батьків щодо перегляду мультфільмів дітьми.....	18
ВИСНОВКИ	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	22
ДОДАТКИ	25

ВСТУП

На сьогоднішній день не викликає сумніву той факт, що телебачення – це ефективний спосіб маніпулювання людиною. Деструктивні маніпуляції особистістю засобами масової інформації, поряд з національними конфліктами, екологічними катастрофами, можуть перетворитись в проблему третього тисячоліття. Сучасні технології, новітні прийоми маніпулювання свідомістю найбільшу небезпеку представляють для маленьких телеглядачів. Саме діти є найбільш незахищеною групою, особливо у віці шести років, коли відбувається зміна провідної діяльності, засвоєння моральних норм, формується статеві ідентифікація і дитина активно поглинає всю інформацію, яку бачить. Тому тема є дуже **актуальною**.

Психологічним впливом мультфільмів на дитину займались ряд вчених, серед яких С. Г. Кара-Мурзи, І. Я. Медведева, В. С. Мухіна. Вчені в своїх дослідженнях пропонують забороняти переглядати дітям всі сучасні мультфільми, надавати перевагу перевіреним радянським мультфільмам.

Однак, ми вважаємо, заборона – це не найкращий метод боротьби з небажаною інформацією, оскільки в дитини може виникнути реакція супротиву. А примусити дивитись мультфільми, які не обговорюються в її середовищі, не завжди вдається. **Новизна** нашої роботи полягає в тому, що ми, проаналізувавши мультфільми, визначили їх позитивні та негативні сторони, розробили для батьків рекомендації, застосування яких сприятиме розвитку свідомого розуміння інформації дітьми.

Об'єктом дослідження є діти шестирічного віку.

Предметом дослідження є соціально-психологічний вплив мультфільмів на дітей шести років.

Мета: дослідити соціально-психологічний вплив мультфільмів на дітей.

Відповідно до мети дослідження нами поставлено такі основні

Завдання:

1. Визначити теоретичні аспекти впливу мультфільмів на дітей шести років
2. Визначити мультфільми, які найчастіше дивляться діти та зробити їх аналіз.
3. Розробити рекомендації для батьків щодо перегляду мультфільмів.

Під час роботи ми використовували такі **методи дослідження**: теоретичні (порівняння, аналіз, синтез, систематизація), емпіричні (анкетування, спостереження, бесіда).

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що узагальнено теоретичні основи, які розкривають основні соціально-психологічні аспекти впливу мультфільмів на дітей шестирічного віку.

Практичне значення. Результати дослідження та рекомендації можуть бути корисними для батьків, які піклуються про психічний розвиток своїх дітей. Можуть використовуватись вчителями молодших класів на батьківських зборах, а також на батьківських віче.

Структура роботи включає вступ, два розділи, висновки, список використаних джерел з 26 найменувань, додатки.

У **вступі** розкрито сутність і стан наукової проблеми, обгрунтовано тему, вказано об'єкт і предмет дослідження, визначено його актуальність та новизну, сформульовано мету та завдання роботи, визначено теоретичне та практичне значення.

У **першому розділі** подано основні теоретичні аспекти вікового періоду дітей шести років, проаналізована роль мультфільмів у житті дитини.

У **другому розділі** проведено анкетування з батьками, проаналізовані обрані мультфільми, досліджено поведінку дитини після їх перегляду, розроблено рекомендації для батьків.

У **загальних висновках** підведено підсумки проведеного дослідження, викладено його наукові результати, сформульовано рекомендації щодо їх

використання, окреслено перспективи подальшої роботи за обраною проблематикою.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ МУЛЬТФІЛЬМІВ НА ДІТЕЙ

1.1. Вікові особливості дітей шести років

За віковою періодизацією вік від 6 до 7 років є перехідним між дошкільним і молодшим шкільними періодами. Важлива роль дошкільного періоду полягає в досягненні дитиною соціальної зрілості. З приходом до школи змінюється провідна діяльність шестирічного школяра - праця, гра, творчість підпорядковані навчанню.

Л.А. Венгер, зазначає, що шестирічний учень з одного боку ініціативний, намагається відшукати межі для "можна" та "не можна" в поведінці, для дитини дуже важливо побачити результати власного розвитку як школяра. Шестирічний учень прагне все пояснити, прокоментувати, показати, йому подобається запитувати і дізнаватися нове. Першокласник здатний достатньо довго утримувати увагу на тих об'єктах, які йому цікаві. З іншого – дитина ще не може прийняти та засвоїти всі норми шкільної поведінки, часто порушує межі норм. У першокласника знання норм поведінки і оцінка себе відповідно до цих норм часто не збігаються. Маленький школяр прагне в усьому бути першим, але не може при цьому адекватно оцінити свої уміння. Часто відчуває труднощі у взаємодії з однолітками. Емоційно важко сприймає власні невдачі, але виявляє ініціативу в критиці однолітків [6].

Я. Л. Коломінський, у своїх працях розкриває характерні особливості дітей шестирічного віку: у дітей цього віку достатньо розвинене мовлення, для них характерна пізнавальна активність. У шестирічок переважає мимовільна увага, хоча вони можуть і довільно регулювати свою поведінку, зосереджувати увагу на тому, що їх приваблює. Це час інтенсивного розвитку пам'яті. Бажання заслужити схвалення дорослих і симпатію товаришів є одним із основних мотивів поведінки. Працездатність у шестирічок є незначною, тому

для них необхідно створити особливий режим праці і відпочинку, використовувати індивідуальний підхід, постійний медичний нагляд. Особливо негативно впливають на працездатність шестирічок шум і галас. Діти з готовністю виконують вимоги вчителя. Тому потрібно, щоб педагогічний вплив був спрямований на виховання моральних якостей особливості дитини [16].

В.С. Мухіна в своїх дослідженнях зазначає, що для шестирічок із нормальним розвитком характерною є висока розумова активність. Проте майже у кожному класі зустрічаються діти із затримкою розумового розвитку. З ними необхідно багато працювати і не ототожнювати їх із категорією розумово відсталих дітей. Велике значення для розвитку шестирічок має навчання, але особливе місце в їхньому житті посідає гра. Усвідомлену мету шестирічкам найлегше побачити у процесі гри. Ставлення до гри і правила гри є у цьому віці своєрідною школою соціальних відносин. Гра розвиває здібності дітей аналізувати свої дії, вчинки, мотиви, а також співвідносити їх з діями, вчинками та мотивами інших людей [18].

Цей вік є сприятливим для формування мотивів навчання, розвитку стійких пізнавальних потреб і інтересів; засвоєння соціальних норм, морального розвитку; розвитку навичок спілкування з однолітками, встановлення міцних дружніх контактів, розвитку навичок самоконтролю, самоорганізації й саморегуляції; розкриття індивідуальних особливостей і здібностей; становлення адекватної самооцінки, розвитку критичності стосовно себе й навколишніх [4]. Саме тому в цьому віці дитина глибоко сприймає все те, що бачить, особливо це стосується телепрограм, фільмів, мультфільмів. Це період коли дитини наслідують те, що бачить [12].

Провідна роль навчальної діяльності в цьому процесі не виключає того, що дитина шестирічного віку активно включена в інші види діяльності (гра, елементи трудової діяльності, заняття спортом, мистецтвом та ін.), у ході яких удосконалюються й закріплюються нові досягнення дитини [17].

Л. Г. Козирева виокремлює ще й таку особливість дитячого сприймання, як домінуюча роль деталей в осмисленні образу. Ця активність зумовлена

невеликим життєвим досвідом та пізнавальною активністю дошкільника, визначальною роллю мимовільної уваги, а тому дітей приваблюють яскраві, незвичайні предмети. Своєрідним є і ставлення дітей до зовнішності персонажів. Приваблива людина, на їх погляд, є доброю, хорошою. Навпаки, непривабливі герої викликають у дітей страх або сміх, і лише окремі добре знайомі для них, які зарекомендували себе як добрі та співчутливі, можуть викликати симпатію. Ця особливість містить в собі можливість більш дієвого впливу на юного глядача [15]. Виділимо ще одну особливість дитячого сприймання - це його спрямованість на сприймання активно діючого героя. Цікавість дітей до героїв пояснюється тим, що такий тип персонажів відповідає розвитку дитячої моторики, яка характеризується великою мірою відеосюжетів. Протиставлення реального та уявного також легко долається завдяки моторній активності юних глядачів і тоді відбувається активне втручання уваги дітей в уявний образ. Тому моторна активність персонажу відіграє важливу роль в системі зорового сприймання дітей.

Привабливість персонажа може виправдати вчинки різного характеру, зазначає І. Я. Медведєва. Вона характеризує дитину шестирічного віку як непосидючу, егоцентричну (любить, щоб звертали увагу лише на неї), вважає, що завжди права. Шестирічкам властива емоційна нестабільність, бурхлива реакція, швидка зміна настрою і невміння оцінити можливі наслідки своїх вчинків. Вони не здатні керувати розмовою, відволікаються, часто «нечують» співрозмовника, роблять паузи і по кілька разів повертаються до однієї і тої самої думки [21].

Отже, можна зробити висновок, що вік від 6 до 7 років є дуже важливим для дитини у розвитку пізнавальної сфери, інтелектуальної та особистісної. Цей вік можна назвати базовим, коли в дитині закладаються багато особистісних аспектів, опрацьовуються всі моменти становлення позиції «Я». У більшості цього віку непогано розвинена безпосередня й механічна пам'ять. Тому діти порівняно легко запам'ятовують і без особливих зусиль відтворюють бачене, чути, але тільки за умови, якщо воно викликало в них інтерес і самі діти

були зацікавлені в тому, щоб щось запам'ятати або пригадати. Часто діти відтворюють образи персонажів з мультфільмів, що не завжди позитивно впливає на їх психіку та поведінку.

1.2. Роль сучасних мультфільмів в житті дитини

На сьогоднішній день телебачення – це ефективний спосіб маніпулювання людиною. Сучасні технології, нові прийоми в маніпулюванні свідомістю найбільшою небезпекою є для маленьких телеглядачів [25].

За даними С. Г. Кара-Мурзи, Н. П. Гришеєвої діти - найбільш незахищена група. Вони пасивно поглинають все, що бачать на екрані телевізора. На відміну від дорослих, вони не можуть захистити себе: ігнорувати інформацію, яка потрапляє до них, критично до неї ставитись, відмовитися від перегляду сумнівних програм і мультфільмів [10,13].

При сприйнятті телепередачі дошкільник є не лише глядачем, але й слухачем. Розглядаючи процес взаємодії юного глядача з телеекраном, необхідно враховувати не лише психофізіологічні особливості дитячого віку, але й характер дитячого сприймання, основними властивостями якого є: емпіричність, пов'язана з недостатністю особистісного досвіду та незасвоєнням критеріїв аналізу й оцінки поведінки, підвищена нецілеспрямована активність сприймання, зосередження основної уваги на дієвому початку в поведінці героя, результативність сприймання тощо. Психологи розрізняють кілька типів сприймання: емоційне, аналітичне та образне. Дітям дошкільного віку властивий емоційний тип сприймання. Сприймання дітей цього віку носить некритичний характер. Своє внутрішнє вони легко ототожнюють з "Я" персонажу, тобто відбувається ідентифікація з героєм телепередачі.

Батьків та педагогів часто хвилює питання: чи безпечні сучасні мультфільми для психіки дитини, що формується? Чи не проводиться сьогодні за допомогою дитячих телепрограм великомасштабного «зомбування» малюків? Чи варто взагалі дозволяти дітям дивитися анімаційні фільми, чи корисні вони [26]?

Мультфільми не випадково подобаються дітям з раннього віку. Яскраві, видовищні, образні, з одного боку, і прості, ненав'язливі, доступні з іншою, мультики, близькі по своїх розвиваючих, виховних можливостях казці, грі, живому людському спілкуванню. Персонажі мультфільмів демонструють дитині різні способи взаємодії з навколишнім середовищем. Вони формують в неї первинні уявлення про добро і зло, поняття позитивної та негативної поведінки. Порівнюючи себе з улюбленими героями, дитина має можливість навчитися позитивно сприймати себе, справлятися зі своїми страхами і труднощами, шанобливо відноситися до інших. Події, що відбуваються в мультфільмі, дозволяють підвищувати обізнаність, розвивати мислення і уяву, формувати світогляд дитини. Таким чином, мультфільм - цей ефективний засіб виховання дитини [22].

Однак, багато сучасних мультфільмів побудовані психологічно, педагогічно чи етично безграмотно і можуть мати небезпечні для дитини наслідки.

В. Д. Абраменкова, М. В. Аромаштам, І.Я. Медведєва, визначили ознаки "шкідливого мультику", від перегляду якого варто захистити дитину:

- головні герої мультфільму агресивні, вони прагнуть завдати шкоди оточуючим нерідко нівечать або вбивають інших персонажів, подробиці жорстокого, агресивного відношення багаторазово повторюються, детально розкриваються. Наслідком перегляду такого мультфільму може стати прояв жорстокості, безжальності, агресії дитиною в реальному житті.

- поведінка героїв, що відхиляється від норми суспільства, ніким не карається. Персонажа, що порушує загальноприйняті правила, ніхто не наказує, не говорить, що так робити не можна. У результаті, в дитини закріплюється уявлення про допустимість подібних форм поведінки, зникають еталони хорошого і поганого вчинку, допустимої і неприйнятної поведінки.

- демонструються небезпечні для життя дитини форми поведінки, повторювати які в реальному житті недоцільно, безглуздо та небезпечно.

Перегляд таких прикладів для наслідування може обернутися для дитини зниженням порогу чутливості до небезпеки, потенційними травмами.

- транслуються форми нестандартної статевої поведінки: істоти чоловічої статі поводяться як представниці жіночої статі і навпаки, одягають невідповідний одяг, виявляють особливу цікавість до подібних собі за статтю персонажів. Для дитини шестирічного віку, перегляд таких мультфільмів може мати негативні наслідки, оскільки цей вік є періодом активної статевої ідентифікації дитини.

- сцени нешанобливого ставлення до людей, тварин, рослин. Зображено безкарне знущання над старістю, беспорядністю, слабкістю. Першими наслідки від перегляду подібних мультфільмів відчують близькі дорослі у формі цинічних висловлювань, непристойних жестів, непристойної поведінки дитини.

- зображуються несимпатичні чи негарні герої мультфільму [1, 3, 21].

На думку В.С. Мухіної, для дитини зовнішність героя мультфільму має особливе значення. Позитивні персонажі мають бути симпатичними або навіть красивими, а негативні - навпаки. У тому випадку, коли усі персонажі негарні, незалежно від їх ролі, у дитини немає чітких орієнтирів для оцінки їх вчинків. Крім того, коли дитина вимушена наслідувати, ідентифікувати себе з несимпатичним головним героєм – це неминуче відображається на самооцінці дитини [8].

Отже, можна зробити висновок, що новітні технології маніпулювання свідомістю найбільшу загрозу несуть саме для дітей. Саме діти найбільш незахищена група споживачів інформації. Пасивно поглинаючи інформацію з телевізора, вони не завжди можуть критично віднестись до неї, тим самим захистити себе. Існують різні ознаки «шкідливого мультфільму». Дітям шестирічного віку властивий емоційний тип сприймання. Дітям даного віку притаманне наслідування та самоідентифікація з персонажами мультику. Шість років – це перехідний період між дошкільним та молодшим шкільним віком. Змінюється провідна діяльність дитини з ігрової на навчальну. Цей вік знаходиться на межі двох вікових періодів і є складним для дитини, оскільки

вона за віком ще дошкільник, але за діяльністю – молодший школяр. Мультфільми відіграють велике значення в житті дитини. Вони розважають, інформують, є яскравою картинкою, можуть бути популярними в певному колі спілкування, тобто діти їх обговорюють з однолітками. Вони демонструють дитині різні способи взаємодії з навколишнім світом, формують первинні уявлення про добро, зло, правила поведінки, підвищують обізнаність, розвивають мислення, формують світогляд. Таким чином, мультфільм - це ефективний засіб виховання дитини, в одному випадку, і маніпулювання нею – в іншому. Багато сучасних мультфільмів часом побудовані психологічно, педагогічно та етично неграмотно. Сцени телевізійного, в тому числі і мультиплікаційного, насильства, побачені дітьми, збільшують їх агресивність і формують не найкращі риси характеру. Тому батькам потрібно підходити з розумінням, проявляти інтерес до мультфільмів, які дивляться їх діти.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ МУЛЬТФІЛЬМІВ НА ШЕСТИРІЧОК

2.1. Анкетування батьків на виявлення мультфільмів, яким надають перевагу діти

Своє дослідження ми розпочали з анкетування (див. Додаток А).

В анкетуванні брали участь батьки шестирічок (42 особи).

За результатами дослідження, проведеного з батьками стосовно їх дітей, було виявлено, що 100% дітей люблять дивитися мультфільми. Серед улюблених мультфільмів були названі такі: «Маша і Ведмідь» (35,7%), «Губка Боб квадратні штани» (23,8%), «Смішарики» (19%), «Пінгвіни Мадагаскару» (16,6%), «Лунтик» (4,9%) (див. Додаток Б). На запитання як часто дитина дивиться мультфільми 85% відповіло, що кожного дня, 10% на вихідних, 5% іноді. На запитання, чи змінюється поведінка дитини після перегляду мультфільму, 85% зазначили, що так (поведінка дитини стає агресивнішою, дратівливою, вередує, намагається маніпулювати, повторює дії з мультику), 15% зазначили, що не спостерігали змін в поведінці дитини. 95% батьків відповіли, що дитина дивиться мультфільми вдома на комп'ютері, 5% - по телевізору.

75% опитаних зазначили, що дитина ігри дитини схожі на дії героїв мультфільму (часто діти просять купити їм іграшку з улюбленим персонажем, повторюють вислови які найчастіше вживаються в мультику), 15% батьків зазначили, що лише зрідка вони чують від дитини вислови із мультфільму, 15% зазначили, що дитина не грає в персонажів мультфільму.

Проаналізувавши результати анкетування для батьків, можна зробити висновки, що всі шестирічки дивляться мультфільми, переважно вдома на комп'ютері, у більшості з них після перегляду значно змінюється поведінка

(дитина стає агресивною, вередливою, повторюють дії персонажів, її ігри стають схожими на сюжети з мультфільмів).

2.2. Психологічний аналіз мультфільмів, які найчастіше дивляться діти шестирічного віку

Зробивши обробку та аналіз анкетування проведеного з батьками, ми виявили мультфільми, які найчастіше дивляться діти. Також переглянувши всі зазначені мультфільми, ми проаналізували їх щоб розробити ефективні рекомендації для батьків.

Мультфільм «Смішарики» вважаються «сертифікованими» для показу дітям. Модель світу зображена позитивна, десь перекликається з «Вінні-Пухом». Проте може виникнути проблема з ідентифікацією персонажів, потрібно включити фантазію і вгадати, що за звір, наприклад, Пін і Копатич. Загалом в героїв спостерігаються позитивні риси характеру, негативних немає. Теми розглядаються цікаві, але розв'язки не спостерігається. «Смішарики» хороший мультфільм для дітей шкільного віку, коли дитина вже знає, що таке іронія. Також є важливим той момент, що єдиний жіночий персонаж в мультику Ньюша (Хрюша) зображений досить негативно, як домінуючий тип жінки. Якщо герої чоловічої статі спокійні, розсудливі, інтелектуального спрямування, то Ньюша намагається всіма керувати, тобто виступає певним образом-антиподом. Можна стверджувати, що здорової жіночої моделі тут не показано. Загалом, ідея мультфільму хороша, але для дитячого сприйняття вона не до кінця продумана.

Мультфільм «Маша і Ведмідь» подобається не тільки дітям, а й їх батькам. Проте, в ньому зображений класичний приклад садомазохізму, де жертвою є Ведмідь, а роль маленького садиста виконує Маша. Ідентифікуючи себе з Машею, дитина відчуває внутрішнє задоволення від того, що домінує над дорослими. Таким чином здійснюється маніпулювання емоціями дорослих.

Маша є абсолютно спонтанним образом "транслятора" дитячого саботажу. Своєю поведінкою вона вимагає: "Що ще таке зробити, щоб мене зупинили"? Це позитивна, природна, але в цілому деструктивна дитина.

Спробувати на собі роль Маші, коли існує повна вседозволеність, бажає кожна дитина, і в цьому успіх мультфільму. Часто в ролі Ведмеда жертвами частіше бувають батьки, або бабусі-дідуся, які все дозволяють і все прощають своїх дитині. Також цьому може сприяти ліберальний тип виховання в сім'ї. Маша поводить себе спонтанно, але зовсім не приймає правил, які необхідні для нормальних стосунків у сім'ї чи суспільстві. Тому, рано чи пізно, враховуючи популярність та заразливість поведінки Маші, діти наслідуватимуть головну героїню і будуть робити все всупереч батькам.

Мультфільм «Пінгвіни Мадагаскару» є цікавим з боку психології. Характери героїв чітко прописані, проявляються яскраво і харизматично. Позитивним у мультфільмі є злагодженість в колективі пінгвінів, доведення кожної їх справи до кінця. З негативного боку – мультик не має смислового навантаження. Якщо порівняти з мультфільмом «Мадагаскар», то в останньому присутня основна думка – це бути самим собою, приймати іншого таким, який він є. В «Пінгвінах Мадагаскар» така основна думка відсутня. Завдання, які придумують вони собі, абсолютно безглузді: рух заради руху, дія заради дії, щось робити, не розуміючи, навіщо, неконструктивні дії.

Мультфільм «Лунтик». Головний герой мультфільму – суміш людини і тварини, ні на кого неподібний інопланетянин. Саме це і є основним недоліком цього мультфільму. Адже мультик для дітей від 3 років повинен бути максимально наближеним до реальних образів. А з іншого боку, ідентифікуючи себе з вигаданим персонажем, дитина вчиться визнавати свою унікальність. Однак установки Лунтика неконструктивні. Наприклад: «Я повинен бути хорошим для всіх. Кохання потрібно заслужити». Такі установки виховують в дитині почуття провини, орієнтують на жертвенні стосунки, «не бути собою», а максимально відповідати вимогам соціуму.

Мультфільм «Губка Боб» не має змісту, жарти примітивні, наприклад, постукали один одного по голові, кинули морозиво у скло, Губка і його друг десять разів не могли влізти в автобус, тому що в черзі Губка заснув, то цукерку собі у вухо засунув, то з'їв ліхтарик. Все, що може прийти в голову дитині після перегляду - засунути собі у вухо щось. Найнизькопробні ший гумор, нарівні із сміхом биття молотком по голові. До речі, в одному із штатів США проводили експеримент : групі дошкільнят показували декілька серій одного мультфільму, а потім перевіряли їх на концентрацію уваги, агресивність, гіперактивність. Після "Губки Боба" діти показали найгірші результати [27].

Отже, можна зробити висновок, що найчастіше дивляться шестирічки такі мультфільми, як «Смішарики», «Маша і Ведмідь», «Лунтик», «Пінгвіни Мадагаскару», «Губка Боб». І проаналізувавши ці мультфільми, ми виявили, що мультфільми «Смішарики» та «Маша і Ведмідь» можна рекомендувати для перегляду дітьми, але після цього обговорити побачене. Мультфільми «Пінгвіни Мадагаскару» та «Лунтик» краще дивитися батькам разом з дитиною і роз'яснити події, що відбуваються на екрані, а мультфільм «Губка Боб» взагалі заборонити до перегляду.

2.3. Аналіз проведеного дослідження впливу мультфільмів на дітей

Провівши анкетування з батьками, ми виявили також, що поведінка дітей після перегляду мультфільмів у 85% змінювалась. Діти ставали дратівливими, часом агресивними, надмірно емоційними. Для того щоб розробити ефективні рекомендації для батьків, ми запропонували 6 дітям переглянути епізод з мультфільму «Губка Боб» і намалювати побачене (див. Додаток В). Під час перегляду цього мультику діти були в гарному настрої, із задоволенням почали малювати. Малюнки були яскраві, на них було зображено переважно головний герой Губка Боб. Після малювання ми провели коротку бесіду, під час якої запитали: про що цей мультик? На це запитання діти не змогли дати чіткої відповіді. Деякі відповіли, що про Губку Боба, але не змогли зазначити чим він

займається. Також всі зазначили, що мультфільм смішний, персонажі теж смішні. На цьому розповідь дітей про мультик закінчилась.

Наступного разу ми запропонували теж 6 дітям переглянути епізод з мультфільму «Маша і Ведмідь». Під час перегляду діти сміялись, були активними, говорили один з одним. Малюнки після побаченого були переважно яскраві, зображували головних героїв (див. Додаток В). На перерві діти поводили себе дуже активно, копіювали поведінку головної героїні. Через певний час діти знову переглядали нову серію з цього мультфільму, але після цього ми задавали запитання: «А кому жаль Ведмедя?», «Як думаєш, тут Ведмедикові боляче?», «Ось тут я на Машу злюся, а ти?», «Як ти думаєш, Маша правильно зробила?», «А як би ти в цьому випадку зробила?», тобто спонукали дітей до роздумів над поведінкою головних героїв. Після обговорення в 4 учасників дослідження не було характерних проявів зміни в поведінці, які спостерігались в першому випадку.

Отже, це свідчить про те, що цей метод є дієвим. Після перегляду наступних мультфільмів теж проводились бесіди, діти малювали малюнки.

Після перегляду мульту «Смішарики» були задані питання: «Про що цей мультик?», «Чи сподобалось вам?», «Що вам сподобалось?», «Чия поведінка здивувала?», «А як би зробили ви?». Діти відповідали на задані питання із цікавістю. Три дівчинки зазначили, що їм персонаж Ньюша не дуже подобається, оскільки вона всіма намагається керувати, що вона не дуже добра і дівчинці потрібно бути більш добрішою, привітнішою та з усіма намагатись товаришувати.

Мультфільм «Пінгвіни Мадагаскару» виявився для дітей дуже смішним. Після перегляду вони ще згадували поведінку героїв, та намагались її повторити. Але після проведеної бесіди, вони також не могли сказати про що мультфільм (зазначаючи тільки, що він про пінгвінів, але чим вони займаються, чи хороші це персонажі діти так і не змогли відповісти).

Після перегляду «Лунтику» діти не відразу змогли відповісти якими тваринами зображені персонажі мультфільму.

Саме тому ми побудували рекомендації для батьків у вигляді бесіди з дитиною, де батьки цікавляться її думкою спонукають до роздумів щодо дії героїв мультфільму.

2.4. Рекомендації для батьків щодо перегляду мультфільмів дітьми

У стрімкому темпі буднів багатьом батькам важко вибрати час для спілкування з дитиною. Наслідком цього стає недостатня увага до дитини. Часом діти можуть використовувати різні деструктивні способи, щоб привернути увагу батьків до себе. Щоб не виникали негативні форми поведінки, потрібно приділяти дитині як мінімум 15 хвилин в день. Тобто в цей час розмовляти з нею, запитувати про її справи, проводити разом час за читанням чи переглядом мультфільмів.

Саме мультфільми можуть як допомогти так і завадити батькам у вихованні дитини. Тому рекомендовано дітям здійснювати їх перегляд з батьками, з обов'язковими коментарями та обговоренням побаченого. Або після перегляду мультфільму дитиною, провести обговорення, дізнатись, що сподобалось дитині, а що ні.

Перед тим як увімкнути дитині мультики, батьки повинні задуматись над тим, чи варто дивитись цей мультфільм дитині, визначити для себе чого він може її навчити. Батьки повинні підходити до цього як до вибору іграшки для дитини, головне щоб вона була корисна, виконувала виховну, пізнавальну функції. Мультики повинні сприйматись дитиною максимально свідомо і батьки повинні допомогти їй в цьому, адже вже з ранніх років для маленької людини важливо вміти орієнтуватись у великому потоці зовнішньої інформації та вчитись користуватись нею.

Перегляд мультфільму "Смішаріки" рекомендовано обов'язково обговорити після перегляду з дитиною. Питання для обговорення можуть бути такими: «Про що був мультик?», «Чи сподобалось тобі?», «Що саме

сподобалось?», «Чия поведінка здивувала?», «А як би зробив ти?». Нехай дитина спробує переказати побачене, це буде розвивати її мислення та увагу.

Після перегляду мультфільму «Маша і Ведмідь» дитина, особливо у віці шести років, може стати більш активною, більш спонтанною. Такий прояв поведінки підтвердило проведене анкетування з батьками та дослідження з дітьми. Батькам потрібно намагатись уміло дозувати, направляти енергію в творче русло. Рекомендовано поставити запитання: «А тобі не жаль Ведмедя?», «Як думаєш, тут Ведмедикові боляче?», «Ось тут я на Машу злюся, а ти?», «Як ти думаєш, Маша правильно зробила?», «А як би ти в цьому випадку зробила?».

Після перегляду мультфільму «Пінгвіни Мадагаскар» запитайте в дитини, який персонаж їй найбільше подобається. Попросіть дитину описати цей персонаж. Так ви виявите образ того, ким дитина хоче бути. Цей метод є гарною діагностикою душевного стану дитини. Якщо ви, спостерігаючи за дитиною після перегляду мультфільму «Лунтик», виявили, що вона стримує емоції, боїться проявити свій гнів, боязка, сором'язлива, намагайтесь переглядати мультик разом з нею і коментувати деякі фрагменти, виражаючи дійсні емоції, наприклад: «А ось тут я б розізлилась!».

Мультфільм «Губка Боб». Це єдиний мультфільм, з тих, що ми аналізували, який зовсім не підходить для дітей шестирічного віку. Його не варто показувати дітям до 10 років в надії, що потім він стане для них нецікавим.

Отже, можна зробити висновок, що після проведення анкетування з батьками, було виявлено, що поведінка дітей після перегляду мультфільмів у 85% змінювалась. Діти ставали дратівливими, часом агресивними, надмірно емоційними. Батьки повинні приділяти дитині в день як мінімум 15 хвилин, протягом яких вони будуть активно цікавитися справами дитини. Мультфільм може бути як позитивним так і негативним фактором впливу на дитячу психіку. Мультфільми повинні сприйматись дитиною максимально свідомо і саме батьки повинні допомогти їй в цьому. У більшості мультфільмів, які дивляться

сучасні молодші школярі можна спостерігати прояви агресії в персонажів або сюжет не має виховної чи розвиваючої функції. Тому батьки мають дотримуватись рекомендацій щодо перегляду мультфільмів їхніми дітьми, які полягають в обговоренні побаченого, зображенні героїв на малюнку після мультфільму. Це допоможе розвивати уяву, мислення дитини, формувати моральні норми поведінки.

ВИСНОВКИ

У теоретичній частині роботи ми проаналізували наукову літературу по темі, зробили короткий огляд досліджень з даної теми, розкрили вікові особливості особистості молодших школярів. Визначили теоретичні аспекти впливу мультфільмів на дітей шести років, також вказали і проаналізували мультфільми, які найчастіше дивляться діти.

В роботі зазначаються рекомендації для батьків щодо перегляду мультфільмів.

1. Шість років – важливий етап в житті дитини, оскільки є перехідним між дошкільним і молодшим шкільними періодами. Важлива роль дошкільного періоду полягає в досягненні дитиною соціальної зрілості, засвоєнням моральних норм та поведінки, формування статевої ідентичності. Для дитини характерне наслідування, вона самостійно не може ігнорувати інформацію чи піддавати її критиці.

2. Було визначено мультфільми, які найчастіше дивляться діти, це «Маша і Ведмідь» (35,7%), «Губка Боб» (23,8%), «Смішарики» (19%), «Пінгвіни Мадагаскару» (16,6%), «Лунтик» (4,9%). Зроблений аналіз позитивних та негативних сторін. Із зазначених мультиків всі крім одного підходять для перегляду дитиною 6 років, але виключно з батьками, і за допомогою визначених рекомендацій. Для перегляду дітьми, не рекомендовано мультфільм «Губка Боб», оскільки він не сприяє розвитку мислення дитини, провокує негативну поведінку.

3. В рекомендаціях для батьків розроблені основні запитання для обговорення мультфільму з дитиною, які допоможуть батькам попередити можливі негативні наслідки перегляду, розвивати уяву дітей, сприяти моральному вихованню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абраменкова В, Богатырева А. Дети и телевизионный экран. // Восп. шк.- 2006. – №6. – С. 28 -31.
2. Алаева М. А, Медведева И. Я. Лучшие родительские собрания в начальной школе: 3-4 классы. / М.А. Алаева. // Родительское собрание. – 2007. – №11. – С. 132 – 140.
3. Аромаштам М. Дети смотрят мультфильмы: психолого-педагогические заметки. Практика «производства мультфильмов в детском саду. / М. Аромаштам. – М.: Чистые пруды. – 2006. – 32 с.
4. Башова М. В. Педагогика и практическая психология: учебное пособие. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. – 416 с.
5. Белкин А. С. Основы возрастной педагогики: учеб. пособие для студ. – М.: Академия, 2000. – 192 с.
6. Венгер А. Л. Психологическое консультирование и диагностика. – М: Просвещение, 1999. – 325 с.
7. Венгер Л.А, Пилюгина Э.Г, Венгер Н.Б. Воспитание сенсорной культуры ребенка, от рождения до 6 лет: кн. для воспитания детей, /под ред. П.А. Венгера. – М.: Просвещение, – 1998. – 144 с.
8. Возрастная психология: Детство, отрочество: хрестоматия /сост. В.С. Мухина, А.А. Хвостов. – М.: Академия, 2003. – 624 с.
9. Глушкова Е. Телевидение и здоровье детей. // Дошк. восп. – 1999. – №4. – С. 88 – 91.
10. Гришеева Н.П. Социально-психологические аспекты влияния телевидения на дошкольника. // Нач. шк. плюс до и после. – 2001. – № 8 – С. 75.
11. Гундарева И. О последствиях восприятия телевизионной информации.// Восп. шк. – 2005.–№9. – С. 45–54.

12. Дереклеева Н.И. «Новые родительские собрания» 1 – 4 классы. – М.: Вако, 2006. –131 с.
13. Кара-Мурза С. Г. Манипуляция сознанием . – М.: ЮНИКИ, 2010. – 375 с.
14. Козлова С.А. Дошкольная педагогика: учебник для студ. / С.А. Козлова, Э.А. Куликова. – М.: Академия, 2004. – 416 с.
15. Козырева Л.Г. О социально - психологических особенностях детской киноаудитории // Юный зритель. Проблемы социального кино. – М., 1981. – 71 с.
16. Коломинский Я. Л., Панько Е. А. Учителю о психологии детей шестилетнего возраста: Кн. для учителя. — М.: Просвещение, 1988. — 190 с, — (Психол. наука — школе).
17. Крайг Г, Бокум Д. Психология развития.– 9-е изд. - СПб.: Питер, 2007. – 940 с: ил. – (Серия «Мастера психологии»).
18. Мухина В. С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество: Учебник для студ. вузов. – 4-е изд., стереотип. – М.: Издательский центр «Академия», 1999. – 456 с.
19. Немов Р.С. Психология: в трех книгах. – К. 3. – М.: ВЛАДОС, 1999. – 632 с.
20. Психология дошкольника: хрестоматия / сост: Г.А.Урунтаева. – М.: Академия, 2000. – 407 с.
21. Ребенок и компьютер: сб. материалов / И. Я. Медведева, Т. Л. Шишова. – Клин: Христианская жизнь, 2007. – 320 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ:

22. Мультфільми : добро чи зло? <http://www.7ya.ru/>
23. Як з користю дивитися мультфільми? <http://www.7ya.ru/>
24. Вплив мультфільмів на тривожність і самоідентифікацію молодших школярів <http://www.productplacement.nm.ru/>
25. Вплив мультфільмів на свідомість дітей. <http://www.liveinternet.ru/>

26. Мультфільми: їх вплив на психіку.// Здоров'я і екологія, 03 квітня, 2007.<http://www.volgohrad.ru/>

ДОДАТКИ

Додаток А

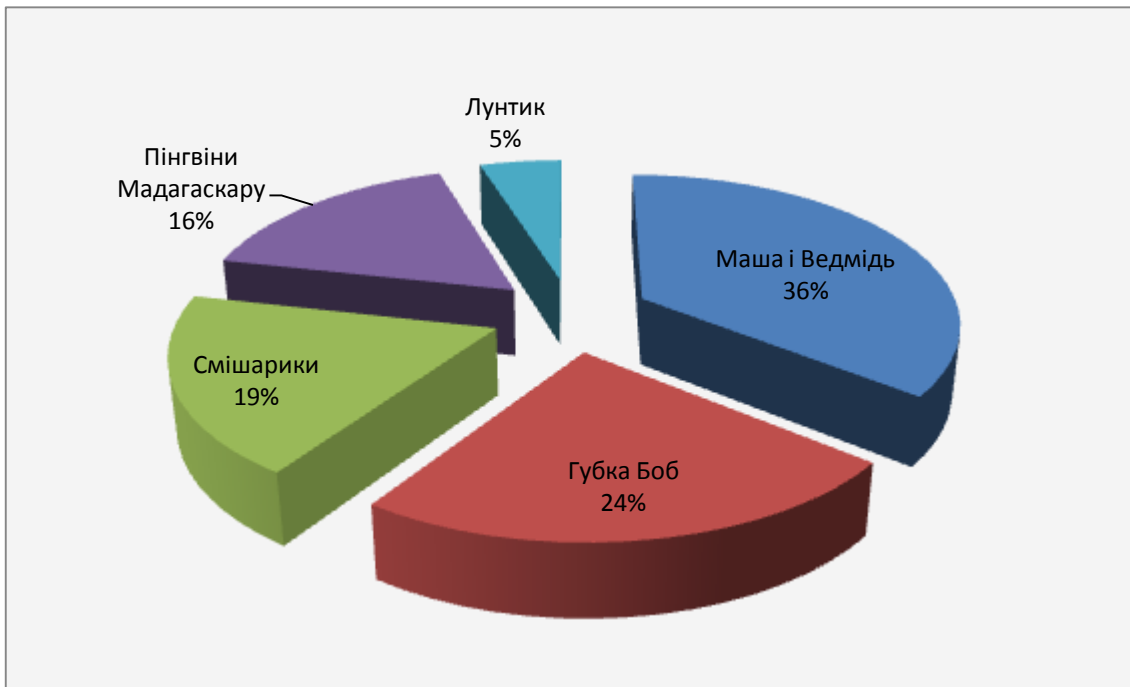
Анкета

1. Чи любить Ваша дитина дивитись мультфільми?
2. Назвіть улюблений мультфільм Вашої дитини.
3. Як часто ваша дитина дивиться мультфільми?
 - a. Кожного дня
 - b. Іноді
 - c. На вихідних
 - d. Рідко
4. Де ваша дитина дивиться мультфільми?
 - a. По телевізору
 - b. По комп'ютеру
 - c. В кінотеатрі
 - d. По DVD
5. Чи змінюється поведінка вашої дитини після перегляду мультфільму?
Яким чином змінюється?
6. Чи грає ваша дитина в героїв мультфільму?
 - a. Так
 - b. Ні
7. Якщо грає, то в яких героїв?

Дякуємо за відповіді!

Додаток Б

Улюблені мультфільми

Додаток В

Малюнки дітей

«Губка Боб»

«Лунтик»

